

Országos Szakiskolai Közismereti Tanulmányi Verseny

2008/2009

IRODALOM – MAGYAR NYELV ÉS HELYESÍRÁS

II. (regionális) forduló

2009. február 20.

.....
Rendező intézmény bélyegzője

Versenyző		Pontszám		Százalék
Kódja	Régió	Elérhető	Elért	
.....	.....	150	.....	.....%

..... Javító tanár	..... Bizottság elnöke
-----------------------	---------------------------

Kedves Versenyző!

*A feladatok megoldására 90 perc áll rendelkezésére.
A feladat megoldásához segédeszköz nem használható.
A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatja meg.
Kérjük, ügyeljen az idő beosztására!*

Sikeres feladatmegoldást kívánunk!

1.	<p>a) A következő két közmondás közül melyik illik Csukás István: <i>Hungária egyetem</i> című írásához? <i>Húzza alá a helyesnek vélt mondást!</i> (1 pont)</p> <p><i>Egyszer volt Budán kutyavásár. Kutyából nem lesz szalonna.</i></p>	a	
		b	
	<p>b) Indokolja választását röviden a történet ismerete alapján! (2 pont)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>		

2.	<p>Az alábbiakban rövid ismertetőt olvashat Csukás István írásáról. Egészítse ki a hiányos szöveget a megadott kifejezések felhasználásával! (5 pont)</p> <p><i>a Magyar Nemzet, John Kennedy, New York, az írók, a börtönből</i></p> <p>A Hungária kávéházat eredetileg ..... (a) Kávéháznak hívták. A második világháború előtt ez volt ..... (b) találkozóhelye, galériáján most is láthatók a hajdani vendégek képei. A jelenet 1963-ban játszódik, ekkor történt ..... (c) meggyilkolása, s ez volt az amnesztia éve: ekkor engedték ki ..... (d) az 1956-os elítéltek egy részét. Csukás István az ezredforduló táján közölte történetét ..... (e) című lapban.</p>	a	
		b	
		c	
		d	
		e	

3.	<p>Írjon egy-egy szinonimát az alábbi kifejezésekre! (4 pont)</p> <p>a) kopott újságíró:.....</p> <p>b) cseveg: .....</p> <p>c) vérszemet kap: .....</p> <p>d) hüppög: .....</p>	a	
		b	
		c	
		d	

4. **Válaszoljon a kérdésekre a helyes válasz aláhúzásával, illetve egészítse ki a mondatokat a pontsorral jelzett helyen!** (16 pont)

a) **Mikor jelenhetett meg Csukás István írása, ha azt az ezredforduló táján közölte?**

1990-es évek végén   1900-as évek elején   1956-ban

b) **Karinthy Frigyes kedvelt műfaja**

a paródia   a tragédia   az egyperces novella

c) **Petőfi Sándor Petrovics néven született**

Kiskunfélegyházán.   Kiskőrösön.   Aszódon.

d) **Petőfi gyakori vendég volt ebben a pesti kávéházban.**

New York   Pilvax   Hungária

e) **Petőfi Sándor: Jövendölés című verse a ..... szól.**

karrierről   szerelemről   forradalomról

f) **A Barabbás című novellában a halálos ítéletet ..... mondja ki.**

Pilátus   Potifár   Péter

g) **Kik nem éltek ugyanabban a században?**

Karinthy Frigyes és Petőfi Sándor   Petőfi Sándor és Örkény István

Karinthy Frigyes és Örkény István

h) **Melyik ünnepkörhöz kapcsolódott egy halálraítélt szabadon engedése a Barabbás című novella szerint?**

húsvét   karácsony   pünkösd

a	
b	
c	
d	
e	
f	
g	
h	

5. **Értelmezze a dőlt betűvel jelölt kifejezéseket!** (6 pont)

a) *szabadúszó újságíró*: .....

b) *szorgalmasan körmölt* valamit: .....

c) *hoppón marad*: .....

d) *tollak percegése*: .....

e) *a pincérek minden mozdulatunkat itták*: .....

f) *nagy volt a feszültség*: .....

a	
b	
c	
d	
e	
f	

6. **Nevezze meg az alábbi szóképek fajtáit! A következőkre talál példát: metafora, megszemélyesítés, hasonlat. (Segítenek a dőltbetűs kiemelések.)** (4 pont)

a	
b	
c	
d	

a) „...álmainkat / Éjente *festi égi kéz*;”:

b) „Fiacskám, ... *napomnak fénye!*”:

c) „S dalszárnyon a lángérezemények
Madárként szálltak szerteszét.”:

d) „*Szívének mindenik virága*
Éltéből egy-egy drága nap.”:

7. a) **Petőfi Sándor: *Jövendölés* című versében milyen jövőt jósolt az édesanya fiának? Válaszoljon röviden, 1-2 mondattal!** (2 pont)

a	
b	
c	

.....

.....

b) „*Anyám, az álmok nem hazudnak;*” – **vigasztalja anyját a fia. A fiú nézőpontjából miért optimista a vers befejezése?** (2 pont)

.....

.....

c) „*A földön őt az életfának / Csak egy kis ága tartja még.*” **Milyen költői eszközzel jeleníti meg Petőfi a halál, a haldoklás tényét?** (2 pont)

.....

8. **Alkosson Örkény István: *Nápolyi* című novellájának cselekményéből 4-5 mondatos hírt! A hír informáljon arról, hogy kivel, mikor, hol, mi történt!** (4 pont)

a	
b	
c	
d	

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. **A rejtvény megfejtéseként a Karinthy-novella szókincsére jellemző stílusfogalom betűit olvashatja össze a négyzetben lévő számok segítségével.** (7 pont)

- a) Jézus helyett őt mentették a vádak alól.
b) Egyperces novellái stílusformáló erejűek.
c) Szóképfajta.
d) Nem valós, képzeletbeli – idegen szóval.
e) Költő, aki az 1848–49-es szabadságharcban tűnt el, sírja ismeretlen.
f) Jövendülés más szóval.

a)		A	¹				Á	
b)			²	N				N
c)		³	S	Z			L	Y
d)		F	⁴			Í		
e)		⁵			F			
f)	J		⁶					

g) Megfejtés: .....

a	
b	
c	
d	
e	
f	
g	

10. **Kiről szólnak az alábbi életrajzi adatok? Írja válaszát a pontsorra!** (2 pont)

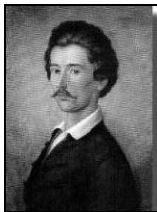

Gyógyszerész szakot végzett az egyetemen, de utána megszerezte a vegyészdiplo-
mát is.
A háború kitörésekor munkaszolgálatosnak hívták be, a Don felé vezényelték,
gyalogosan.
Nászutasok a légyapíron című novelláskötetének (1967) előszavában olvasható:
„Az ember, ha mégoly biztosan áll is a lábán, mihelyt egyet lép, reszkírozza a has-
ra esést”.

.....

a	
---	--

11. **Egészítse ki a táblázatot a képen látható szerzők nevével, és illessze be az alább felsorolt műcímek előtti betűket a megfelelő cellába!** (8 pont)

- A) *Tóték*   B) *A nagy ho-ho-ho-horgász*   C) *Európa csendes, újra csendes*
D) *Tanár úr, kérem*

			
<i>A szerzők neve</i>			
a)	b)	c)	d)
<i>Műveik</i>			
e)	f)	g)	h)

a	
b	
c	
d	
e	
f	
g	
h	

12.	<p>Pótolja az alábbi szöveg hiányzó írásjeleit! (5 pont)</p> <p>Mester kiáltott elfulladva és könnyek között ó mester, jövök Mondd meg hogy mentsem meg magam Mondd meg mit tegyek Mondd meg mit mondjak - Semmit mondta ő szelíden csak azt amit három nap előtt kellett volna mondanod mikor Pilátus megállt a tornácon és megkérdezett titeket „Kit engedjek el hát kö- zülük Barabbást a gyilkost vagy a názáretit?”</p>	a	
13.	<p>„Most csak két szállóigét idézek fel, az egyik, hogy a magyar újságírók három részre oszthatók, az első rész állásban van, a második rész állás nélkül, a harmadik rész bör- tönben, azután cserélnek! A másik: miért jó a kávéház? Azért, mert az ember nincs otthon, de még sincs szabad levegőn.”</p> <p>a) Mi a szállóige? (6 pont)</p> <p>.....</p> <p>b) Milyen lényeges különbség van a szállóige és a közmondás eredete között?</p> <p>.....</p> <p>c) Írja le, melyik közmondásról szólhat az alábbi Karinthy-magyarázat!</p> <p>„Aki másnak valami kellemetlenséget csinál, neki van belőle baja. Például ha valaki- ről bebizonyítom, hogy azt a sok pénzt, ami van neki, sikkasztotta, és neki ezzel kelle- metlenséget csinállok, nekem van belőle bajom, mert akkor ő nem ad nekem abból a pénzből. Fordítva viszont: aki magának vermet ás, más esik bele, például ha én elcsá- bítok egy leányt, más veszi el feleségül.”</p> <p>.....</p>	a	
		b	
		c	
14.	<p>A nyelvi változás során egy nyelv hangtani, alaktani, jelentéstani, mondattani és egyéb jellemzői az idők során módosulnak. Nagyon gyakran a helyesírási különbsé- gek a legnyilvánvalóbbak a régebbi korokból való szövegekkel kapcsolatban.</p> <p>Hogy mondjuk és/vagy írjuk a mai helyesírási szabályok szerint az alábbi, Petőfi Sándortól kiemelt régies kifejezéseket! (8 pont)</p> <p>a) „Szárnyim növének”: .....</p> <p>b) „átröpültem”: .....</p> <p>c) „Hosszúra nyújtja élted isten”: .....</p> <p>d) „a dal malasztos enyh a szívnek”: .....</p> <p>e) „Lantot ragadt az ifju karja”: .....</p> <p>f) „súgarából”: .....</p> <p>g) „Szívének mindenik virága,” .....</p> <p>h) „S hallá, mit a szülő bus ajka Kínjának hangján rebege:” .....</p>	a	
		b	
		c	
		d	
		e	
		f	
		g	
		h	

15.	Pótolja a következő szópárok hiányzó magánhangzóit! (Jelölje egyértelműen az ékezeteket!) <i>(5 pont)</i> a) zsír – zs.....radék b) h.....szas – huszadik c) tíz – t.....zedes d) bújik – b.....jkál e) út – .....titárs	a	
		b	
		c	
		d	
		e	

16.	A következő szavakat egybe, külön vagy kötőjellel kell írni. Írjon a pontsorra a totózás szabályai szerint: ha egybe kell írni, 1-est, ha külön, 2-est, ha kötőjellel, X-et! <i>14 pont</i> ... város háza ... jövő hónap ... egyet egyet ... pénz bírság ... ön kormányzat ... új autó ... fel szerel ... traffi pax ... kívül belül ... egyéb terület ... kelet európai ... gyors étterem ... sport központ ... szoba konyhás (lakás)	a	

17.	Húzza alá a szósorban azokat a szóalakokat, amelyek végén a „k” a többes-számot jelöli! (Minden helyes választásáért egy pontot kap, de tévedésenként egy-egy pontot le fogunk vonni!) <i>(8 pont)</i> berek, könyvek, Barack, tálak, sisak, tarack, szándék, kosarak, tajték, gyerek, várak, kerek, kérek, képek, halak, kamrák, felelek, egerek	a	

18. **Képezze és írja a pontsorra a következő szavak többesszámú alakját!** (5 pont)

- a) médium – .....
- b) levél – .....
- c) eper – .....
- d) pocok – .....
- e) rücsök – .....

a	
b	
c	
d	
e	

19. **Jelölje kis írott *i* vagy *h* betűvel, hogy mely határozószók fejeznek ki hely-, és melyek időhatározót!** (12 pont)

- azonnal ...   balra ...   belül ...   egykor ...
- egyszer ...   éjjel ...   elől ...   este ...
- felfelé ...   hátul ...   hazafelé ...   holnap ...

a	
---	--

20. **Segítsen a szülőknek a névválasztásban! A családnevek hangrendjével ellentétes hangrendű keresztnévet szeretnének gyermeküknek adni. Avaréknak, Baloghéknak, Katonáéknak lányuk, a többieknek fiuk van. Írjon egy-egy lehetőséget a táblázatba!** (6 pont)

Családnév	Keresztnév	Családnév	Keresztnév
Avar		Egeres	
Balogh		Fehér	
Katona		Török	

a	
---	--

21. Pótolja a j-ly-ket az alábbi szövegben! (Minden helyes megoldásért 0,5 pontot kaphat.) (16 pont)

a

Végezetül hadd **fe...ezzem** be egy szívhez szóló **óha...al-sóha...al: Mi...en ...ó** lenne, ha már nem **akadá...ozna** meg bennünket semmi abban, hogy **Káro... , Gerge... és ...olán** társaságában végre az **Ipo... part...án bo...onghatnánk**, esetleg **tuta...oznánk, ha...oznánk**, szörföznenk.

Lenne akkor nagy **zöre... , roba... ,** a lányok **siko...ától** csak úgy rengne a **tala... ,** repkednének **i...edtükben** a **sirá...ok, a seregé...ek, harká...ok** és a kalitkában még a szegény **papagá...ok** is, mert mi végre nem a **nyava...ás 'j-vel-ly-nal'** foglalkoznánk, nem **ja...onganánk** az **o...** drága nyári szünet **ide...én**, hanem **...árnánk** az erdőt, rétet, **szom...unkat** forrásvízzel oltanánk, **ricsa...oznánk**, és minden **rigo...ás** ember hasába **...ukat** beszélne.

